

naturligvis her som i alle Livets Forhold, at det er ikke af Hensyn til de mange hæderlige Mennesker, man overhovedet laver Lovene, men man maa have dem af Hensyn til de heldigvis kun faa mindre gode Elementer.

Det andet Hensyn er Hensynet til Arbejdsgiveren. Det kan ikke nytte noget, at vi giver Love, som lægger Hindringer i Vejen for Erhvervenes frie Udfoldelse. Det er nødvendigt, at der kan finde en regelmæssig Tilgang af Lærlinge Sted til Erhvervene, og derfor maa man ikke gennem Lovgivningen lægge saa snærende Baand paa Erhvervenes Udøvere, at deres Virksomheds frie Udfoldelse ligefrem hemmes.

Spørger man nu med det forelagte Lovforslag i Hænderne, om da disse to Hensyn er afvejet nogenlunde ligeligt i dette Forslag, tror jeg, man har Lov til at svare, at i det store og hele er dette Tilfældet. Jeg tror, man kan sige, at efter det foreliggende Lovforslag vil der være til sikret Lærlingen, at han virkelig faar den tilbørlige Uddannelse i sit Fag, og at han ikke legemligt misbruges, og den erhvervsdrivende kan i Henhold til Lovforslaget antage Lærlinge uden at være bundet i højere Grad i Udøvelsen af sit Erhverv end absolut paakrævet. Lærlingen faar ikke blot den rent praktiske Uddannelse, som han tilegner sig gennem Deltagelse i Virksomhedens daglige Drift, men der til sikres ham ogsaa den teoretiske Uddannelse, og det er en overordentlig vigtig Ting, vigtigere for hver Dag, der gaar. Aar for Aar bliver den teoretiske Uddannelse nødvendigere for det unge Menneske, hvis han overhovedet skal kunne hævde sin Plads i Tilværelsen, naar først han skal ud at staa paa egne Ben.

Et andet Spørgsmaal, der ogsaa maa tages Hensyn til, og hvorom der jo nok er delte Meninger, er Spørgsmaalet om Principalens absolutte Frihed til at antage Lærlinge. Jeg sagde før, at den regelmæssige Tilgang af Lærlinge er en absolut Nødvendighed for et Fags Trivsel, men det er vel nok ikke helt ualmindeligt, at der hist og her antages Lærlinge i noget for udstrakt Grad, bl. a. for at skaffe sig en billig Arbejdskraft, hvorved man kan paaføre de hæderlige Principaler, dem, der ikke udnytter Lærlingene, en Konkurrence, skarpere, end egentlig tilladeligt er. Jeg vil med Hensyn til Antagelsen af Lærlinge gerne gøre denne principielle Betragtning gældende, som er min, at dette Forhold egentlig burde ordnes af Organisationerne indbyrdes, det er egentlig ikke et Forhold, som Staten

skulde gribe ind i. I det Fag, som jeg har nogenlunde Kendskab til, Bogtrykkerfaget, er en Ordning etableret ved frivillig Overenskomst; en Bogtrykker har ikke Lov til at antage Lærlinge efter eget Tykke i det Antal, han maaske kunde have Lyst til, han er bundet af Hensynet til det Antal uddannede Typografer, han beskæftiger i sin Virksomhed. Jeg tror, at dette Forhold har haft en overordentlig gavnlig Virkning. Jeg er ikke langt fra at mene, at naar vi indenfor Bogtrykkerfaget har nogenlunde rolige Forhold — med visse Aars Mellemrum skal der naturligvis forhandles om Tariffer og den Slags Ting, men det ender da saa godt som altid med, at man ordner disse Spørgsmaal indbyrdes mellem Mesterorganisationerne og Typograferne uden at behøve at paakalde Offentlighedens Indblanding i Form af Forligsinstitutionen og slikt —, har den Omstændighed, at vi her har faaet etableret en saadan Begrænsning med Hensyn til Antagelsen af Lærlinge, i meget høj Grad været medvirkende. Derfor synes jeg, at det vilde være nyttigt, om man i andre Fag fik en lignende Ordning, og om man satte Organisationernes Kræfter ind paa Forhold af den Art. Vi har jo disse mægtige Organisationer, men det er trist, forekommer det mig, at se, at det eneste, de mener at skulle beskæftige sig med, er det at slaas, at komme ud i Kamp om Lønnen og den Slags Ting; andre Forhold synes de ikke rigtig at have Øjnene aabne for. Her tror jeg er en Sag, det nok kunde have Betydning at tage op.

Jeg skal ikke komme ind paa Betragtninger over Enkeltheder i Lovforslaget; vi faar det antagelig til Behandling i et Udvalg, og der er enkelte Spørgsmaal, som trænger til en nærmere Belysning, end de kan faa her under en første Behandling. Men jeg vil gerne fremsætte et Par Bemærkninger om det Spørgsmaal, som ogsaa har været berørt af flere af de foregaaende Talere, angaaende Lærlingeforholdet indenfor Handelsstanden. Jeg tror, at Handelsstandens Forhold og Haandværkets Forhold er i den Grad forskelligartede, at det vil være særdeles nyttigt for ikke at sige paakrævet at faa en særlig Lærlingelovgivning for Handelsstanden. Jeg er ikke som den ærede Ordfører for Venstre bange for, at dette skulde have videregaaende Konsekvenser, saa at vi efterhaanden fik en hel Mængde Lærlingelove for de forskellige Fag. Naar vi tager Haandværket og Handelsstanden, er vistnok Emnet udtømt. Ja, der kunde maaske være Tale om — det skal jeg erkende — en særlig